

הערות לתצוגת בנות פרי "און"

המטרה

שינוי זה במטרת הטיפוח, אשר בא גם לבייטוי במבחן מהירות הגדילה הנהוג אצלנו, מחייב כמובן גם שינוי בגישה לשיפוט הפרה, שינוי בתפיסת היופי אשר רוצים לראות בפרה. הב"ח חינה הכלכלית מחייבת טיפוס אחר מזה שלמ"דונו בהולנד לפני 30 שנה ואשר היה מקובל אצלנו הרבה שנים.

תצוגה כזאת, כפי שהיא תוכננה לא יכולה לספק את החוש האסתטי של אניני הטעם, כי אין זאת תערוכה של פרות יפות בהתאם לאידיאל מסויים.

השיפוט

השיפוט שלנו איננו שיפוט של יופי, אלא של צורות גופניות תכליתיות כגון: 40% לעטין, מבנהו הצמוד והסימטרי, ר" 40% למבנה וגודל השלד וכדומה (ראה את הרצאתו של פרופ. טרימברגר ב"משק הבקר והחלב" מספר 56). סי"כום הנקודות, כשהוא נע סביב הממוצע, איננו

תצוגת בנות הפרים משמשת אמצעי לגילוי התכונות הגופניות התורשתיות אשר לכל פר ומהווה שלב למציאת הטיפוס הרצוי של הבקר הישראלי-פריזי. לאחר שהמצב הכלכלי של ענף הבקר בשנים האחרונות מחייב לשלב ייצור חלב ובשר מאותה פרה, הרי השתנתה מאליה מטרת הטיפוח, והפכה להיות דו-תכליתית שפירושה הגדלת התנובה ויריון הגדילה. הבעיה המרכזית בטיפוח הבקר בעולם כיום, כפי שזה בא לביטוי בכינוסים עולמיים ובמחקרים, היא — הספקת בשר מעדר החלב. אין עוד גזע בקר בעולם, המצטיין בשתי התכונות הנ"ל ובמיוגן האופטימלי כגזע הפריזי. לכן הגענו למסקנה שיש לטפח שלד של גוף גדול, בעל יכולת להעלות בשר (בזמן מתאים, כלומר — בסוף תקופת החליבה) וכן את כושר ייצור החלב בעטין בעל מבנה נוח ומהיר חליבה ועמיד נגד פגיעות (חיצוניות ודלקתיות).

בנות הפר ונגרד 953

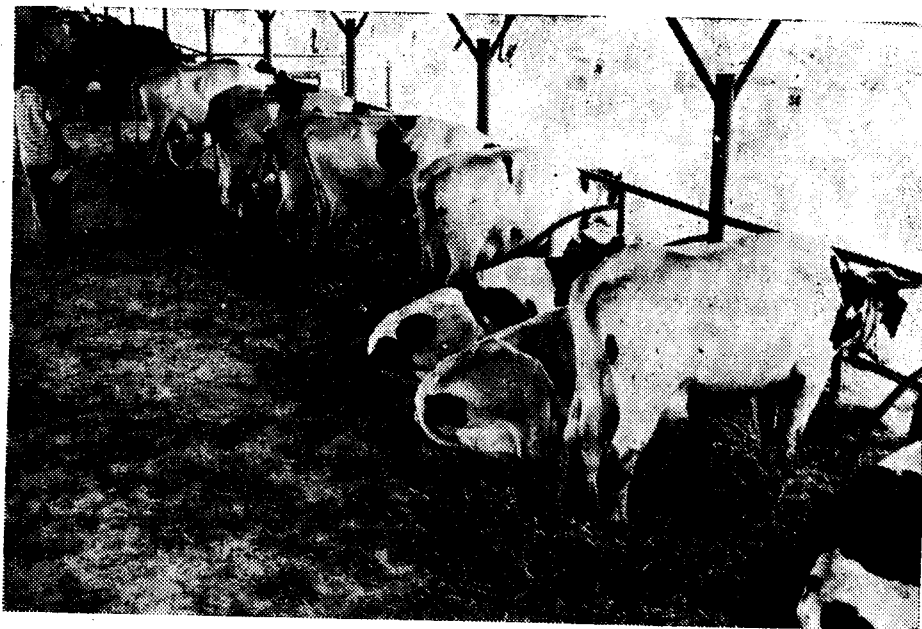
אקסטריאר הפרות האלה ויכוח בדומה לזה שנתעורר כאן. בנות „עוזי“ היו את הקבוצה הצעירה ביותר ועם זאת — בעלת ממדים גדולים באורך וגובה. אין ספק שאלו תפתחנה לאחר ההמלטה השלישית ואילך לפרות גדולות מאוד, ויש להניח שגם משקלן יהיה גבוה, כשם שמבחן מהירות הגדילה של בני „עוזי“ נתגלה כחיובי מבחינה זו. בתנובת החלב, לפי סיכומי 100 ימי חליבה הראשונים, עולות בנות „עוזי“ ב־200 ק"ג על היתר. ההישג הטיפוחי החשוב ביותר בפר זה הוא: מבנה העטין שהוא מוריש באופן דומיננטי. יורשה לי לצטט כאן את דברי המדריך ברמן, אשר אמר „קשה למצוא בגזע הפריזי בעולם פר, אשר מוריש עטינים כה טובים, צמודים ויפים כמו „עוזי“; בדבר הזה יווכחו כשבנותיו יעמדו בהמלטות גיל הבגרות.“ מובן שיש פגמים בולטים במבנה הגוף של בנות פר זה; הגב, הרגלים והכתפיים. אין אפר שרות למצוא שלמות באיזה פר שהוא. פגמים יש לתקן ע"י תכנון ההזרעה באופן אינדיבידואלי לגבי כל פרה ופרה.

מבטא את צורתה של הפרה במידה מספקת. לאחר ולעטין יש חלק מכריע בכלל זה. היתה לנו הכוונה לפרסם בקטלוג התצוגה את השיפוט לכל פרטי, אבל מסיבות טכניות לא נתגשם הדבר. סיכום הנקודות הובא כדי להראות שהיינו נאמנים להחלטתנו להציג בנות קרובות לממוצע בניקוד, בסיכומו של כל פר.

כל מבכירה שופטים ומעריכים אותה בעדר שלה. בהתאם למצבן של יתר המבכירות שבעדר ואין השיפוט מהווה מידה אבסולוטית לפיה מודדים, אלא מביאים בחשבון גורמי הסביבה, הגיל ועוד.

הקבוצות

1. בנות „עוזי“ קבוצה זאת עוררה ויכוח מסוים, ואין זה מפליא, כי בהן מתגלה טיפוס קיצוני שונה מהמקובל. „עוזי“ הוא נצר טיפוח מכוון במשך כמה דורות לתנובה גבוהה ע"י האגודה להזרעה מלאכותית בניריורק. שם הצליחו ע"י קו זה להעלות את התנובה במידה ניכרת בכל המדינה. יחד עם זה גם שם עורר

בנות הפר ארד 982

של בנות „ארד“ הם בעלי טיב מעולה, אבל הם מתנענעים ולא מחוברים יפה. בתקופות מאוחרות יותר עטינים כאלה משתפלים יותר ויותר. 4. בנות „קין“ פר זה הינו תוצאה של טיפוח מכוון ב- „און“, כלומר — צירוף של שני פרי האגודה אשר הורישו גוף גדול וחלבני, „קישון“ ו- „פור“, שפעלו ברכיית משפחת פרות ישראליות טיפוסיות. בנות „קין“ אשר בתצוגה הדגימו יפה את המיווג של הקווים האלה, אבל בלטה בהן גם התפצלות מסויימת, כי הקבוצה הזו היתה חסרת אחידות. תכונות בולטות לפר זה — האורך והאופי החלבני של הבנות, טיב עטינים מצוין ומבנה גוף בינוני. הגב הישר והעכוז כבשו את ליבם של אוהדי הטיפוס ההולנדי.

בסיכום הערותי ברצוני לחזור ולהדגיש שכי וונת התצוגה היתה להדגים את הממוצע של כל פר ולהפנות את תשומת הלב של הבוקרים ליתר רונות ולחסרונות בתכונותיו של כל פר. האמריי קאי אומר: „אינך יכול לקבל הכל בחבילה אחת“, ובפרט כשרוצים לטפח בכיוון מטרות מספר — חלב, שומן, בשר, מהירות גדילה, נצילות מזון טובה וגם גוף יפה; הרי האחד בא על חשבון השני. על כל בוקר להכיר את יכולתו התורשתית של כל פר ולבחור לו את הרצוי בכל מקרה ומקרה באופן אינדיבידואלי.

משק חימן

און

2. בנות „ונגרד“ אלו גבוהות וארוכות, כבדות ואחידות מאוד, בעלות מבנה גוף ממוזג ויפה. טיב העטינים משביע רצון, העטין הקדמי מחובר היטב וצורתו יפה, לעומתו העטין האחורי איננו מפותח די, קצר מדי. אם פרות אלו מניבות חלב לפי הרמה המקובלת הרי צורה זאת של עטין אינה מפריעה כלל. במבחן ההקדמי סיכמו 44 בנות ונגרד ב-100 י"ח 2260 ק"ג חלב, וזהו בדיוק הממוצע של המבכירות כיום.

3. בנות „ארד“, גם אלו הניבו ב-100 י"ח אותה כמות החלב כבנות „ונגרד“, אבל רמת המשקים בהם מוחזקות בנות אלו היא נמוכה יותר; יש על כן לחשוב שזהו פר טוב מאוד מבחינת גת הורשת התגובה. הגוף של בנותיו הוא חלבני ויחד עם זה די כבד; העכוז משופע. העטינים

(סוף מעמוד 23)

רת ומטפחת פרים, אשר כל אחד מהם מביא איתו תכונות, שהמגדל ינצלן, כשהיה זקוק להן. אין להפוך את השימוש בזירמת פרים לדבר שבשיגרה וטכניקה. יחשוב ויתיישב בדעתו כל מגדל יומיים בטרם יחליט על הפר שבזירמתו יוריע את פרתו. תצוגה זו או הקודמת יסייעו בידי לקבוע מהו הדבר הדרוש לו ביותר.

יפעת, מאי 1963

שלמה דורי

השפעת לידות-תאומים על פוריות ובריאות הבהמות

במסגרת ספר-העדר מיטאלוואנאר (גרמניה) נערך סקר לגבי אמהות שילדו תאומים. בקר זה הוא מהגזע השחור-לבן. הממצאים העיקריים מסקר זה הם כדלהלן: (1) משך ההיריון בתאומים הוא קצר יותר ובממוצע הוא עמד על 273.45 ± 6.07 ימים; פירוש הדבר שהוא נתקצר ב-5.9 ימים בהשוואה להיריון של פרות מאותם העדרים שילדו וולד אחד. (2) המין של הולדות התאומים לא השפיע על אורך תקופת ההיריון. (3) עצירת השליה בפרות שילדו תאומים היתה ב-40% גבוהה יותר. (4) התבלטה השפעה ברורה של מין הולדות על שיעורי עצירת השוליה: כשהתאומים היו ממין זכר, שיעור עצירת השוליה הגיע ל-73.3%, בתאומים משני המינים (עגל ועגלה) — 42.1% ובלידת תאומות ירד שיעור עצירת השוליה עד ל-20%. תוצאות אלו היו בעלות משמעות סטטיסטית מובהקת. (5) על פוריות הפרות לא השפיעה לידת התאומים כלל, ולא נתגלה כל הבדל ביניהן לבין השאר. אינדקס ההזרעות או ההרבעות עמד על 1.4 בשתי הקבוצות. (6) רווח הזמן בין ההמלטות בפרות שהמליטו תאומים עמד בממוצע על 397.12 ± 54.6 ימים והיה רק ב-7.8 ימים ממושך יותר מבשאר הפרות. הפרש זה אינו בעל משמעות סטטיסטית, ויתכן שיש לזקוף הישג זה לזכות טיפול מאדיציני משופר וחדש יותר. (7) שיעור הפסילה בפרות שילדו תאומים עמד על 50% לעומת 33.5% בשאר הפרות. (8) התמותה בשגרת-תאומים היתה ב-3.6%—10% גבוהה מבוולדות מלידות-יחיד. הסקר הזה נערך בקשר עם חזיכת בשאלת תעוררת לידות-תאומים באופן מלאכותי לשם הגברת ייצור בשרי-בקר. תוצאות הסקר מעמידות בסימן השאלה את כדאיות ההפעלה המלאכותית של לידות תאומים.